1937 ий
28
ФЭВРАЛЬ
№ 13 (297)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушнызა!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

ПРОПАГАНДЭ ПАШАМ КОНКРЭТНЭ ВУЙЛАТАШ

Вэрласэ комсомол комитэт пашайэнг-влак пропагандэ паша нэргэн путырак шуко мутланат. Но комсомол организацыштэ пропагандэ пашам сайэмдышашлан шкэштак пэш шагал ыштат. Политшкол дэн кружок-влакын пашаштышт лачак организацион могыржым гына ончат. Качэствэ шотышто, политграмот дэн ВКП(б) историйым чын туныктымо шотышто нимом огыт ыштэ.

Пропагандэ пашам формальнэ вэлэ ыштымэ шотышто Пэктубайэвэ райкомол поснак ойырлалт шога. Тыштэ комсомол пашайэнг-влак комсомол массэ дэч ойырлэныт, аппаратысэ чиновникыш савырнэныт. Туш то шкэ кадрыштым—комсорг, пропагандист-влакымат спискэ почэш вэлэ палат. Моланжэ палэ, идалык чоло пашам ыштымэкыжэ райкомол сэкрэтарь Туруйэв йолташ районысо 23 тӱнгалтыш комсомол организацэ гыч 10 тӱнгалтыш организацыштэ вэлэ лийын. Туштыжат шуко вэрэжэ ик кок шагат дэч утыжым шогэн огыл. Политшколлаштэ, кружоклаштэ заньатьэ кузэ эртымым Туруйэв нимат ок шинчэ, ик заньатыштат шкэ лийын огыл. Пропагандист-влак дэнэ начар вуйлатат, нунылан кӱлэш сэмын полшымашышт укэ.

Паравьга райкомолын районышто кунар политшкол, кружок да кушто кунарын тунэммышт нэргэн пэш сайын возымо список уло. Спискэ почэш организацыштэ политик тунэммэ паша начар огыл „ышталтэш". Чынжым гэрыш лэктын ончэт гын, чылтат тыгэ огыл. Политзаньатьышт ик канат лийдымэ комсомолэц-влакат йатырын улыт. Пропагандист-влаклан полыш ситышын укэ. ВКП(б)историй тунэммэ кружок влак у программышкэ эльат куснэн огытыл. Политучобо пӧлкам вуйлатышэ Богаутдинов пашалан кумыл пыштэн пижын огыл. Богаутдинов шкэжат ныгуштат ок тунэм. Партий райком пэлэнсэ ВКП(б) историй тунэммэ кружокыш возалтын, но заньатьышкэ ик канат сайын йамдылалтын миймашыжэ укэ.

ВКП(б) историй тунэммэ у программышкэ формальнэ шотлан гына куснымаш йатыр моло районлаштат улэда. У программышкэ куснымо шотышто райком сэкрэтарь-влак эльэ шуко пропагандист-влаклан кӱлэш инструктажым пуэн шуктэн огытыл. Кажнэ пропагандист дэнэ поснак кутырэн налаш, тудлан раш инструктажым пуаш кӱлэш. Шушаш ийлаштэ комсомолын чумыр пашажэ тидэ программэ шуктымаш дэнэ аклалташ тӱнгалэш. Тидым ӱстэл коклаштэ шинчэн да тэлэфон дэнэ мутланэн гына шукташ ок лий. Тунэммашын качэствыжым нӧлталшаш вэрч кучэдалмашым вэрышкэ лэктын организоватлаш, пропагандист-влаклан конкрэтнэ полышым пуэн шогаш кӱлэш.

Но комсомолэц-влакым воспитатлымаштэ ик политшколлаштэ да кружоклаштэ гына тунэммэ шагал. Комсомолэц-влакым да молодьожым воспитатлымэ шотышто погынымаш-влак, тӱрлӧ лэкций, тӱвьамбал илыш нэргэн шотанрак докладым, бэсэдэ, йӱкын лудмаш да шуко молат кугу вэрым налын шогат. Райкомол-влак нуным кӱлэш сэмын кызыт мартэнат огыт кучылт. Комсомол активист-влаклан умлашышт кӱлэш, политучобым сайын организатлымэ дэнэ пырльак, кажнэ кэчын политик умылтарымэ пашам вийан ыштымэ дэнэ гына рвэзэ-влак коклаштэ воспитатэльнэ паша сайэмын кэртэш. Тыгэ вэлэ комсомолэц-влакын рэволюцион класс пижмашыштат вийангэш.

Комсомолэц-влакым да молодьожым туныктымашым чиновник сэмын ӱстэл кокла гыч „сводко" почэш гына „вуйлатышэ" комсомол организацын чын вуйлатышыжэ да воспитатлышыжэ лийын ок кэрт.

ВЛКСМ райком-влаклан

1 март гыч 15 март мартэ „Рвэзэ коммунист" газэт рэдакцэ районлаштэ йункор дэн лудшо-влакын конфэрэнцыштым эртара.

Тидэ мэроприатьын посна кугу политик значэньан улмыжым палэмдэн, конфэрэнцылан йамдылалтмаштэ да тудым эртарымаштэ практик полышым пуэн шогаш чыла ВЛКСМ райком влаклан кӱштэна.

ВЛКСМ Обком—Вязьмин.

В. И. Мэжлаук йолташым ССР Ушэм СНК прэдсэдатэль олмэштышэ да ССР Ушэм Кугыжаныш План Комисс прэдсэдатэль паша гыч утарымэ нэргэн

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиумын пунчалжэ

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиум пунчалэш:

МЭЖЛАУК Валэрий Иванович йолташым ССР Ушэм СНК прэдсэдатэль олмэштышэ да ССР Ушэм Кугыжаныш План Комисс прэдсэдатэль паша гыч утараш.

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—**М. Калинин.**

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—**И. Акулов.**

Моско, Крэмль.
1937 ий 25 фэвраль.

В. И. Мэжлаук йолташым ССР Ушэм Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссарлан пэнггыдэмдымэ нэргэн

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиумын пунчалжэ

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиум пунчалэш:

МЭЖЛАУК Валэрий Иванович йолташым ССР Ушэм Нэлэ Промышлэнность Калык Комиссарлан пэнгыдэмдаш.

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—**М. Калинин.**

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—**И. Акулов.**

Моско, Крэмль
1937 ий 25 фэвраль.

В. И. Мэжлаук йолташ

Г. И. Смирнов йолташым ССР Ушэм Кугыжаныш План Комисс прэдсэдатэльлан шогалтымэ нэргэн

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиумын пунчалжэ

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиум пунчалэш:

Смирнов Гэннадий Иванович йолташым ССР Ушэм Кугыжаныш План Комисс прэдсэдатэльлан шогалташ.

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—**М. Калинин.**

ССР Ушэм Рӱдӧ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—**И. Акулов.**

Моско, Крэмль
1937 ий 25 фэвраль.

Совэт Сйэздым кусарымэ нэргэн

Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт прэзидиумын 1937 ий 23 фэвральыштэ пунчалмыжэ

Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт пунчалэш:

Марий Рэспублик шэмэр-влаклан Марий Рэспублик Конституцо проэктым лончылашышт йӧным ыштышаш вэрч 25 фэвральыштэ погаш ыштымэ МАССР Совэт Сйэздым 25 мартыш кусараш.

Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—**Пэтров.**

Марий АССР Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—**Фавстов.**

Матэматикым тунэммэ кружокым почыч

Шэрнур район „Пэрвой март" колхозышто рвэзэ, ӱдыр-влак матэматикым тунэммэ кружокым организатлэныт. Кружокышто 21 йэнг тунэмэш. Заньатьым эрньалан кок кана эртарат. Кружокым А. Антропов йолташ вуйлата. Ч-й.

15 йэнг тунэмэш

Шэрнур райздрав йоча йаслэ вуйлатышэ-влакым йамдылымэ курсым почын. Курсышто 15 йэнг тунэмэш. Й.

Торйал учэбнэ пунктышто тунэмшэ допризывник-влак. Шола гыч пурлашкэ: Мосунов, Иванов, Йэгэшин да Загаанов йолташ-влак. Нуно чыланат ворошиловский стрэлок значоклан нормым сдатлэныт

Ончыл комсорг-влак совэщаньэ вашэш

МОЛОДЬОЖ ТУНЭМЭШ

Совэт молодьожым коммунист шӱлышэш воспитатлымаштэ Прамнэк лӱм колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ (Пэктубайэвэ р-н) йатыр пашам ыштэн. Комсомол комитэтын сэкрэтаржэ А. Корольов йолташ ВЛКСМ Рӱдӧ Комитэт II-шо плэнумын пунчалжым чын умлэн, пашам моштэн ышта.

Комсомолышто шогыдымэ колхоз молодьожлан лӱмын политкружокым организатлымэ. Тыштэ 20 йэҥ у Конституцо нэргэн Сталин йолташын докладшым да у Конституцым тунэмэш. Комсомол организацэ общэобразоватэльнэ школым организатлэн, 19 рвэзэ, ӱдыр-влак матэматикым, руш йылмым, марий йылмым тунэмыт.

Комсомол организацэ пытартыш ийлаштэ колхоз молодьож кокла гыч йатыр отвэтствэннэ пашайэҥым куштэн. Комсомолын воспитанникшэ Орэхов йолташ колхозым вуйлата. Тудын вуйлатымэ колхозшо районышто вэлэ огыл, Марий рэспубликыштат ончыл вэрым налын шога. Колхоз фэрмым, мӱкш отарым, колхоз рэвиз комиссым, колхоз клубым комсомолэц-влак вуйлатат. Колхоз счэтоводлан, вакшыштэ контрольорланат комсомолэц-влак пашам ыштат.

Тид дэч посна комсомол организацэ шкэ члэныштым Йошкар армийыш, Марбумкомбинатыш, тракторист-влакым йамдылымэ курсыш тунэмаш колтылин.

Коммунист воспитаньэ пашам сайын шындымэ дэнэ 1936 ийыштэ комсомол организацэ самырык колхозник-влак кокла гыч 12 йэҥым шкэ радамышкыжэ у гыч пуртэн. Ӱдыр-влак коклаштэ тунэммашым организатлымэ, нуным комсомолыш шупшмо. Комитэт члэн А. Кузнэцова йолташ ӱдыр-влак коклаштэ пашам активнэ ышта.

Кодшо ийыштэ колхоз чаплэ клубым ыштэн. Комсомол организацэ клубышто культур-массэ пашам вийан ышта. Чыла паша калэндарнэ план почэш ышталтэш. Клуб пэлэн тӱрлӧ кружок-влакын пашаштым йол ӱмбак шогалтымэ.

Комсомолэц-влак чыланат политикым тунэмнэшт, нуно у шинчымашым налнэшт. Но райкомол комсомолэц-влакын жэланьыштым, шинчымашыштым шотыш налдэ, лӱмлан гына ик политшколым организатлэн. Кызыт кыдалаш образованьанжат, ликпунктым пытаршыжат, 10 ий дэнэ комсомолышто шогышыжат, комсомолыш кызыт пурышыжат Карпинскийын „Социализм вэрч кучэдалмаш" учэбникшэ дэнэ тунэмыт.

Ойлыманат огыл, тыгэ йоҥлыш комплэктлымэ школ ныгӧланат нымонарат пайдам ок кондо. Комсомолышто шукэртсэк шогышо, грамотнэ комсомолэц-влак Карпинскийын учэбникшэ дэнэ ик ий вэлэ огыл тунэмыныт. Адакат тудымак туныктымо нунын кушшашыштым вэлэ чаракла, тунэмаш кумылыштым волта.

Райкомол тидым шотыш налаш обäзан. Ситыдымашым корандаш кӱлэш. Политшколым тунэмшэ-влакын шинчымашыштым шотыш налын комплэктоватлыман.

П. Тэмэрэшэв.

Тунэмыт

Пиштэр йалэш (Марий Ошай йал совэт, Пижанкэ район, Киров область) лудын сэрэн моштыдымо-влаклан тунэмашышт лӱмын кугу йэҥ туныктымо школым почмо. Тидэ школышто чылажэ 35 йэҥ тунэмэш.

Йэштубайэв.

* * *

„У кэчэ" колхозышто (Шэрнур р-н) 23 йэҥ тунэмаш коштэш. Нуным культармэйэц И. Фэдоров туныкта.

Иванов.

Йошкар-Ола кыдалаш школышто тунэмшэ отличница Сэливанова йолташ.

Мландэ ӱйаҥдышым вийан йамдылат

„Вэнэра" колхоз пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол организацэ (Параньга р-н) ончыл комсорг-влак совэщаньым йатыр сэҥымашым ыштымэ дэнэ ваш лийэш. Совэщаньылан йамдылалташ тӱҥалмэ годым комсомол организацэ кӱкшӧ шурно лэктыш вэрч кучэдалшэ кок звэнам организатлэн. Ик звэнажэ торфым луктэш, а вэсыжэ тӱрлӧ ӱйаҥдышым пога.

Торфым лукшо звэна кызыт мартэ 800 тонн торфым луктын, тыжэчын 400 тонжым пасушко шупшыктэн.

Тэрыс йамдылымэ звэнат йатыр пашам ыштэн. Фэвраль тылзыштэ ӱйаҥдышым йамдылышэ звэна 20 тонн тӱрлӧ тэрысым (кайык тэрыс, молат) погэн. Адак 35 гэктар кумдыкышто лум кучымашым эртарымэ. Ӱйаҥдышым йамдылмаштэ К. Смирнов, В. Никитина, Й. Ложкин йолташмыт пэш вийан пашам ыштэныт.

Ложкин.

Агрокружокышто 20 йэҥ тунэмэш

Кой-сола йал совэт кӧргысӧ (Шэрнур р-н) чыла колхозлаштат агротэхникым тунэммэ кружок-влакым организатлымэ. Кружок-влак пашаш пижыныт. „У Кой-сола" колхозышто агротэхник кружокым организатлымылан йатырак лийэш. Тушто чылажэ 5 заньатым эртарымэ. Кружокышто комсомолэц да комсомолышто шогыдымо рвэзэ-влак, чылажэ 20 йэҥ тунэмэш.

И. Иванов.

Комсомол бригадын пашажэ

ВЛКСМ Шэрнур райком дэн йалыштэ культур пашам вийаҥдаш лӱмын 7 йэҥан комсомол бригадым колтыш. Бригадэ Коклала йал совэт кӧргыштӧ пашам ыштэн, кызыт Ӱлыл-Кугэҥэр йал совэтыштэ ышташ тӱҥалын.

Коклала йал совэт колхозлаштэ тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-влак коклаштэ кугу йэҥ-влакым туныктымо нэргэн партий дэн правитэльствын пунчалжым умылтарымашым ыштымэ. Утларакшым Коклала пэлэ кыдалаш школышто туныктышо влак пашам ыштыныт. Тидэ бригадэ дэч ончыч Коклала йал совэт кӧргысӧ 8 колхоз уло гын, тушто улыжат „Волгыдо" дэн „У корно" колхозышто гына тунэмдымэ дэн шагал тунэмшэ-влак туныктымаш эртаралтын. Тунэмаш коштмаш процэнтат пэш ӱлнӧ ыльэ. Моло колхозлаштыжэ культармэйэц-влакым шогалтымэ ыльэ гынат, туныктэн огытыл. Кызыт кажнэ колхозышто туныктымо паша ышталтэш. Йал совэт кӧргыштӧ тунэмдымэ дэн шагал тунэмшым чылажэ 206 йэҥым туныкталтэш.

Тидэ бригадэ Коклала йал совэт кӧргыштӧ йӧршэш тунэмдымым 47 йэҥым, шагал тунэмшым 95 йэҥым угыч тунэммаш дэнэ авалтэн. Чылажэ ындэ йал совэт мучко 106 йэҥ тунэмэш.

Газэт шарымэ шотыштат пашам ыштымэ. 4 экз. „Рвэзэ коммунист" дэн 54 экзэмпльар „Лэнин ой" газэт-влакым шарымэ. Адак тӱрлӧ кружок-влакым (драмкружокым, музыкальнэ кружокым да молымат) почэдымэ. Арун илаш кӱлмӧ нэргэнат сурт йэда коштын йатыр умландаралтын.

Шабдар Вачий.

Марий йылмым тунэммэ кружок

„Чэвэр ӱжара" колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ (Шэрнур район) марий йылмым тунэммэ кружокым организоватлэн. Кружокыш 16 комсомолэц да комсомолышто шогыдымо рвэзэ влак тунэмаш коштыт.

Иванов.

Гэоргий Йэфруш

ПИСАТЭЛЬЫН СЭҤЫМЫЖЭ

(Библиографий-дэн критикэ)

1936 ийыштэ лукмо 2-шо дэн 3-шо номыран „У вий" журналыштэ да „У вий" альманахыштэ (1936 ий) Элнэт Сэргэйын „Илыш шолэш" повэстьшын пэрвой ужашыжэ пэчэтлалтэ. Мутат укэ, тидэ повэсть лудшо-влак ончылно кугу чапым нальэ.

Чын, повэсть нэргэн альэ критик шотан ойым тичмашынак чумырэн каласаш ок лий.

Повэсть кок ужашан. Автыр кызыт кокымшо ужашыжымат сэрэн пытарэн. Маргизын тэнийсэ планжэ почэш посна книга дэн (кок ужашыжгэ) лэкшашлык.

Марий литэратурын 1936 ийысэ шийвундыштыжо Элнэт Сэргэйын „Илыш шолэш" повэстьшэ ик кугу чаплэ у погылан шотлалтэш. Чумыр марий литэратурыштат сайлыкшэ вэлым посна ойырлалтын шога. Тидын нэргэн ӱчашышашат укэ.

Колхоз молодьожын ончыл отрäдшэ—комсомоллан тидэ повэсть пӧлӧклалтын. Марий литэратурышто тидэ—у паша, у тьэмэ, у сэҥымаш.

Вот лудшын ончылныжо „Илыш шолэш" повэстьын пэрвой ужашыжэ. Вара лудшылан у манмыжэ тыштэ мо уло? Тидэ ойыртышым автыр шкак каласа: „...Тошто кэчын кумыкталтэш. Кажнэ кэчын у шомак, у ой, у оралдэ, у илыш. Эрдэн ик муро ыльэ, кастэн вэсэ (алакат куатлэ, у мурым—Г. Й) мурат"... Тидэ мурым рвэзэ калык, комсомол мура. Тудо тоштым сэҥэн кэртшэ куатан.

Илыш йыжыҥыштэ, йужо тоштырак айдэмын вуйэшыжэ альэ капитализмын вашакшэ, кышажэ шинчын кодын. Тидэ кыша дэнэ комсомолэц-влак кокла гычат Кандраш гайжэ йоҥылыш кайэн колтат. Колхозник-влак коклаштэ рӱдаҥшэ уш-акылан, у пашам йӧратыдымэ-влакат альэ улыт. Мутлан налза, тэвэ Осман кашакым, Чумрий, Йашкан кувам альэ Вэдэнка дэн Эшмратым. Нуно колхозлан шӱман огыт ул. Колхоз пашам лачак паша кэчылан вэрчын гына ыштылшын койын шуйнылыт. А пэҥгэчын шэм кишкэ гай осалым, тушманым шонэн чужлэн коштыт. Вольыкым пуштэдат, сусыртылыт т. м. Нуно у пашалан йӧршын тораш улыт. Колхоз ончык каймылан огыл, вараш кодмылан, зийан лиймылан нуно куанат. Шкэ шулдыр йӱмакышт моло колхозник-влакым авалтэн, нуным колхозын у пашажэ ваштарэш шогалташ тӧчат. Шойам шаркалат. Ончыл рвэзэ-влакын лӱмыштым шӱкташ ваҥэн гына коштыт. Нинэ кишкэ вуй-шамыч тошто власть савырнымым вучэн коштыт. Но вучымышт шуэш манын ӱшанымышт шкэныштынат кодын огыл.

Очий, Вачий, Эвукай, Майук—чыланат марий йалын тошто кышажым ӱштын, эрыктэн у илышын шӧртньӧ саскажым калык шӱмыш шукташ кучэдалшэ улыт.

Очий—повэстьын тӱҥ гэройжо. Очийын образшэ гоч автыр рвэзэ калыкын, комсомолын вийжым почын ончыкта, а вэс вэлымжэ колхозышто ӱдрамашын куатшым шойыштыдэ тичмашын, сӱрэтлэн пуэн.

Очий—ӱдыр. Пэрвой бригадын бригадиржэ. Тидэ нойыдымо, нигунам вуйым сакыдымэ чаплэ ӱдыр, йӧсылык ончылан ок шогал. А нэлылык пэш шуко. Колхозын тушманжэ-влак тудын йол йӱмакшэ оргажым оптат, тӱрлӧ амал дэнэ выньэмыш шуҥгалтарынэшт. Очий ок лӱд, тудо ышкэтын огыл, тудлан комсомол полша. „Толшаш ий вэт тудо гэктар гыч луаткадаш цэнтнэр уржам налаш мутым пуэн. Моло бригадымат сорэвнованьыш ӱжын". Тидлан Очий нойыдэ кучэдалэш, агротэхникылан тунэмэш.

Майук дэн Опай ватэ колхозышто ӱдрамашын вийжым ончыктымаштэ Очийын образшым кэлгэмдаш полшат.

Гэрой-шамыч чыланат [1]) ончык илышым умлышо, пашам йӧратышэ, ик манаш, илышэ айдэмэ улыт. Эвукай дэн Майук зоотэхникым тунэмыт. Кузэ гын шӧрым, ӱйым шуко налаш

[1]) Положитэльнэ гэрой-влак нэргэн ойлалтэш.

Пэктубайэвэ дэн Параньга райкомолласэ чиновник-влак

ВЛКСМ-ын X-шо сйэздшэ комсомол ончылан чыла совэт молодьож дэн йоча-влакым коммунизм шўлышэш воспитатлаш тўн задачым шындэн. Тидэ паша „обпцо“ ыштымым ынэ монарат ок чытэ. „Рвэзэ-влакым воспитатлаш—тидэ рвэзэ-влак коклашкэ кайэн нуно мом умылэн огыт мошто шымлэн налаш, нунылан партийын корныжым умылтараш. Лэнинын туныктымыжым кумдан умылтараш, рвэзэ-влакын идэйнэ воспитаньыштэ, тунэммаштэ, тэхникым тунэммаштэ, тошто койышын кодшыжым пытараш нунылан полшаш, кажнэ самырык йэҥ вэрч кучэдалаш“, манын Косарэв йолташ комсомолын X-шо сйэздыштыжэ ойлэн. Пэш раш каласымэ, кажнэ активистлан умлышашан. Тугэ гынат, йужо активист влак тидэ чыным кызытат умылэн шуктэн огытыл да умлашат огыт тыршэ.

Пэктубайэвэ райкомол тўҥалтыш организацэ-влакым вуйлатымаштэ йордымӧ практикым, тошто стильым тўрыс кучылтэш. Тушто молодьож дэнэ кызытат прэзидиум ўстэл коч мутланат. Тўҥалтыш организацын пашашт вэрч йўлмаш укэ, тўҥалтыш организацыш путырак шуэн вэлэ коштыт. Райкомол сэкрэтарь Туруйэв ийуль тылзэ годсэк 23 организацэ гыч 10 организацыштэ гына лийын. Нинэ организацылашкат лўмлан вэлэ пурэн лэктын. „Йошкар пэлэдыш“ колхоз пэлэнсэ организацыштэ Туруйэв икана лийын, тунамжат 10 минут нарэ шогэн да мӧҥгэш шыкшалтын. Отар пэлэ кыдалаш школ, „Урожай“ колхоз, „Тумэр“ колхоз организацылашкэ Туруйэв пэл шагат жаплан вэлэ пурэдэн. Адак партий райкомын поручэньыж дэн коштмыж годым „Прамнэк“ колхозысо организацыш пурэн лэктын. Пурэн лэкмыж годым вара мом ыштэн? Йоршэш нымомат укэ! Райкомолын моло пашайэҥыштат вэрлашкэ Туруйэв дэч шуко огыл коштыт да сайын огыл ыштат.

Пэктубайэвэ райкомолын нымолан йордымӧ паша стильжэ воспитатэльнэ пашам путырак лушкыдэмдымашкэ шуктэн. ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт II-шо плэнумын пропагандист паша нэргэн пунчалжэ ок шукталт. Шуко комсомолэц-влакым политучобо дэнэ формальнэ вэлэ авалтымэ. Одиночко-влак нигуштат огыт тунэм. „Прамнэк“ колхоз пэлэнсэ организацыштэ политшколым комсомолэц-влакын шинчымашыштым шотыш налдэ организатлымэ. Туруйэв колхоз организацыласэ политзаньатыштэ иканат лийын огыл.

Райкомол Совэт сйэздын матэриалжым да ССР Ушэм Конституцым чыла политшколлаштат тунэмын пытармылан шотла. А чынжэ дэнэ гын, Конституцым да сйэзд матэриалым лўмлан вэлэ тунэмыныт. Тунэмшэ-влак вэлэ огыл, а пропагандист-влакат Конституцым огыт шинчэ. Тэвэ „Авангард“ колхозысо политшколын пропагандистшэ Пуртова—у Конституцо почэш ушэм рэспублик-влак мыньар улмымат ок шинчэ. Пуртова ушэмысэ рэспублик дэн автоном рэспублик коклаcэ ойыртэмым ок палэ, тулэч молат. Тыгай „пропагандист“ тунэмшэ-влаклан вара мом пуэн кэртын? Йоршэш нымогай пайдамат пуэн огыл, а эҥгэкым гына кондэн. Тўргоч ўшаныштэ райкомол пропагандист-влакын пашаштым тэргэн огыл.

Райкомол могырым вуйлатымаш укэ дэнак повышэннэ тип школ пэтырныш. Районышто 163 подростко-влак улыт. Нунын тунэммэ пашаштым райкомолат, роноат огыт вуйлатэ.

Параньга райкомолат политик тунэммэ пашам утларакшэ кабинэт гыч вэлэ вуйлата. Политик тунэммашым тушто „сводко“ ўмбач аклат, вэрлаштэ политик тунэммаш кушто кузэ каймым огыт шинчэ. Райкомолын „сводкыж“ почэш 381 комсомолэц гыч 332 йэҥым авалтымэ. Мэҥнан 49 йэҥ ок тунэм,—манын райкомол сэкрэтарь Бушков йолташ ойла. А вэрлаштэ йоршэш вэс сўрэт. Заньатыш толдымаш шуко лийэда, политзаньатьэ чўчкыдын кўрылтэш, одиночко-влак йоршэш огыт тунэм. Пропагандист-влак дэнэ паша путырак начар ышталтэш. Тэний пропсэминар чылажат 4 кана вэлэ эртаралтын. Шуко пропагандист-влак партий историйым у программэ дэнэ тунэммашкэ формальнэ вончэныт. Райкомол пашайэҥ-влак (Бушков, Ганийэв) ВЛКСМ Рўдӧ Комитэтын ончыктымо у мэтодым ышкэштат умлэн огытыл. Политшколлаштэ пашам сайэмдаш тўҥалтыш организацэ-влаклан райкомол начар полша. Райкомол пашайэҥ влак шукыж годым свэдэньым вэлэ погэн коштыт, тидланак „дирэктивым“ возгалат.

Пэктубайэвэ дэн Параньга райкомол-влак молодьожым воспитатлымашым формальнэ ончат. Умбакыжэ тыгай койышым чыташ ок лий. Туруйэв дэн Бушков йолташ-влак паша стильыштым йоршэшак вашталташ обйазан улыт.

К. Лэнский, П. Тэмэрэшэв.

Романэнко йолташын бригадыжэ дэч примэрым налза

„Красный Волгарь“ судорэмонтно заводысо комсомол организацыштэ улшо 110 комсомолэц гыч пэлыжэ вэлэ стаханов сэмын пашам ыштат. Шуко групорг-влак стаханов движэньэ дэнэ йоршэшат огыт заниматлэ.

Стаханов движэньым вийаҥдышаш вэрч сай опытым шарымаш укэ. „Красный Волгарь“ заводышто стахановский бригадат уло, тудын примэрым чыла бригадылашкэ, чыла цэхлашкэ шараш кўлэш. Тэвэ под цэхым налына. Тыштэ чылажэ 8 комсомолэц пашам ышта. Группорг Романэнко йолташын стаханов движэньым шараш кўлын пижмыжэ да эн пэрвойак шкэ стахановла паша ыштымэ примэрым ончыктымыж дэнэ чыла комсомолэц-влакат стахановла пашам ыштат. Чугунов, Арсэйэв йолташмыт паша нормыштым кажнэ кэчын 200 процэнт мартэ тэмэн толыт. Комсомолэц-влак паша тэхникым чот тунэмыт. Кугу пашалэктышым пумыжлан да пашам сай качэствэ дэнэ ыштымыжлан Романэнко йолташын бригадыжлан завод дирэкцэ йошкар знамӓм пуэн.

Романэнко йолташын группыжо воспитатэльнэ пашамат вийан наҥгайа. Комсомолэц-влак политшколышто сайын тунэмыт, комсомолышто шогыдымо пашазэ молодьож коклаштэ воспитатэльнэ пашам вийан ыштат. Под цэхыштэ ыштышэ 6 рвэзэ-влак кызыт комсомолыш пураш йодмашым пуэныт.

Комсомол группо тылзэш кокана пырдыж газэтым луктэш. Пырдыж газэт рэдактор, комсомолка Кисэльова йолташ пырдыж газэтын качэствыжым йатыр сайэмдэн.

Тэвэ Романэнко йолташын вуйлатымэ стахановла пашам ыштышэ комсомол группын пашажэ. Мутат укэ, тидэ группын сай паша опытшым моло цэхышкэ, группылашкэ шукташ гын, пайда шуко лийэш ыльэ. Опытым шарымаш укэ дэнак под цэхысэ комсомолэц-влакын паша йоныштым моло цэхыштэ огыт шинчэ.

Пытартыш жапыштэ гына посна комсомолэц-влак сорэвноватлаш тўҥалыныт. Нунын соцдоговорышто тўҥ жӧ—паша тэхникым тунэмаш, кугу пашалэктышым пуаш. Сорэвнованьым шарымэ дэнэ йужо цэхлаштэ пашалэктыш йатыр кугэмын. Тэвэ мэдно-трубный цэхыштэ ыштышэ комсомолэц Иванов „Пэтровский“ пароходлан трубам нормо почэш 33 шагатыштэ ыштышаш олмэш 14 шагатыштэ ыштэн шуктэн.

„Красный Волгарь“ заводысо комсомол организацэ пашазэ молодьож коклаштэ стаханов паша йоным шараш кўлын пижшаш. Самырык стахановац-влак коклаcэ пашамат луштарман огыл.

С. Айбарцэв.

Ломыжым погат

„У кэчэ“ колхозышто (Шэрнур р-н) комсомолка Сэмьонова Ана вуйлатымэ почэш чылажэ 21 цэнтньэр ломыжым погымо. Ломыжым кукшо вэрыш оптымо.

И. П.

Идалыклан 39 спэктакыль

Иркин клуб пэлэн (Звэнигэ р-н, Краснойар йал совэт) 1930 ийыштак драмкружокым организоватлымэ ыльэ. Тунам кружокын члэнжэ 7 йэҥ вэлэ ыльэ, а кызыт 17 йэҥыш шуын. 1936 ийыштэ кружок вий дэнэ 39 спэктакльым шындымэ. Тэний адакат шуко шындышашан улыт.

Шопкэрский.

кучэдалыт. Вачий—коньух тудат зоотэхник дэч ӧрдыштӧ огыл, кэчын тунэмаш тырша. Шкэ пашалан тунэммаш—пэш кугу кўлэш паша. Пийалын сравочипо-тунэммаштэ. Тидым Элнэт Сэргэ чэслын ончыктэн.

Йӧратымаш—пэш кугу-кўлэшан да оҥай проблэмэ. Тидым шкэ повэстьыштыжэ автыр шкэ йӧнжӧ дэнэ, у корно дэнэ ончыкташ тыршэн. Элнэт Сэргэйын повэстьшэ мучко тидэ чыгылтышан йодыш йошкар шўртыла койын, повэстьын содэржаньыж дэнэ ваш кылдалтын толэш. Эн кўлэшыжэ тудо тыштэ: качэ марий дэн ўдыр коклаштэ ойыркалымаш укэ. Тӧр праван йӧратымаш. Вэсыжэ тудо: йӧратымаш дэн пашам ваш кэлыштарэн моштымаш.

Акнаш—йалысэ коммунист. Тудын шкэ йэш илышыжэ, кӧргӧ шонымашыжэ, чумыр пашажэ колхоз массэ дэнэ да большэвик партийын политикыжэ дэнэ кылдалтын шога. Тудо колхоз вуйлатымаштэ улшо йӧсылыкым сэҥа.

Коммунистын образшым марий литэратурышто альэ кукшын да пэш тўжвачын гына ончыктымо. Йалысэ коммунистын илышыжым да пашажым Элнэт Сэргэй Акнаш гоч кэлгын, чын почын пуаш тыршэн.

Кок-кум мут Кандраш нэргэн. Кандраш повэстьыштэ Очий гайак кугу гэрой, но тудо йоршэш отрицатэльный тип. Тудо пужлышо айдэмэ. Кандрашилышыштэ мо лийшашым ончык уждымо, шиждымэ, тачэ кэчэ дэнэ гына шкэнжын кылмэ чонжым куандара. Илыш дэч ӧрдыжэш кодын. Тудо шкэ самырык илышыштыжэ ий готшо дэч утла шуко титак пашам ыштыл оптэн. Йӧратымашым умлыдымо, йэш шотышто вольык шотыш савырнышэ айдэмылан тӧрланэн шуаш жап кўлман.

— „Мый шуко да чот йӧратэн кэртам. Ўдыр шўмэш тулым пыжыктэн моштэм. Олыкышто эн сылнэ пэлэдышым погымыла йытыра ўдыр-влакым кучэм. Пэлэдыш сэмын ўпшыч ончэмат, умбакыжэ вара кэрэк.—Вот тэвэ Кандрашын йӧратымыжэ тыгайэ. Альэ „тый ўдыр улат, а мый пӧрйэҥ улам“.

Кандраш паша нэргэн огэш шоно.

Но Кандраш альэ самырык. Тудын тошкал коштмо шочмо мландыжэ пэш чаплэ. Ончыкылык илышым раш умлэн шукта гын, чын айдэмэ корныш возын кэртэш.

„Пужлэн“ маныт да комсомол организацат, Акнашат Кандрашлан полшымо, тудым тӧрлатымэ нэргэн огыт тыршэ.

У сўан нэргэн. Элнэт Сэргэ повэстьыштыжэ у сэмын ўдыр налмашым, мужыраҥмашым ончыктынэжэ улмаш, но тидэ у сўанжэ шотлан толын огыл.

Вачий дэн Очий ватак-марийак лийыт. Кугу сўан лийшашыжым колхоз вуйлатышэ Акнаш ончыл гочак райкомыш, пошкудо колхозлашкэ увэртарэн пытара, унам ўжэш. Пуйто колхозын ала могай кугу пайрэмжэ вэлэ. Чын, нунын сўанышт киндэ пайлымэ амал дэн лийын. А колхозник-влакшэ киндэ пайлымым огыл, сўаным вучат. Йылмыштышт эрэ „сўан“.

Пашажэ кугун лўшкэн сўан ыштымаштэ огыл, а чын комсомол сэмын скромный, мотор йэш илышыштэ. Коньэшнэ йэш дэн моторын илымаштэ тыгай сўан осалжэ огыл, но Косарэв йолташ манмыла, лучо тымыкын гына мужыраҥаш да моторын илаш. А тидыжэ Вачий дэн Очийлан гына огыл, чумыр молодьожла чаплэ йӧн.

Повэстьыштэ Кандраш да моло отрицатэльнэ тип-влак дэч посна, моло положитэльнэ гэрой-влакын йылмышт посна ойыртышын огыт кой. Но нинэ ситыдымаш-влак повэстьын акшым ок волто.

„Илыш шолэш“—тачысэ дэйствитэльныстьым, киндэ вэрч, у илыш вэрч крэдалмашым шойыштдэ, уто мут дэч посна куштылго, ару йылмэ дэн тичмашын сўрэтлэн ончыктышо повэсть. Тидэ чаплэ кнагам шочыктышо Элнэт Сэргэй илыш матэрйаллан пойан писатэль, шкэ пашажым чэслы шуктэн.

„Илыш шолэшын“ кокымшо ужашым вучэна.

Сўрэтыштэ: Йошкар-Оласэ допризывник-влак учэбнэ пунктышто тунэмыт.

ДОПРИЗЫВНИК-ВЛАК ДЭНЭ ВАШЛИЙМАШ

23-шэ февральыштэ рэспублик войэнкоматэш Пэктубайэво, Ронго, Йурино районла гыч йэчэ дэнэ толшо допризывник-влакым вашлиймаш лийэ.

Допризывник-влаклан рэспубликысэ войэннэ комиссар, 2 ранг интэндант Тэрэхов йолташ Йошкар армийын илышыжэ дэн мэмнан пэлэдшэ социалист родинанам шинча сорта сэмын аралэн шогымыжо нэргэн ойлыш. 1915-16 ийлаштэ шочшо допризывник-влак ончылно шогышо задачэ-влак нэргэн, нуным политик да войэннэ пашам сайын туныктэш кўлмӧ нэргэн сайын каласкалыш

Тэрэхов йолташ почэш Пэктубайэвэ район гыч толшо допризывник влак лўм дэнэ йэчэ походын командиржэ Загайнов йолташ ойлыш. Тудо шкэ районысо допризывник-влакын призывлан йамдылалтмышт нэргэн каласкалыш.

— Пэктубайэво районышто шагал тунэмшэ 45 допризывник уло Кызыт нуно чыланат тунэмыт. Осоавиахим учэбнэ пункт гоч ГТО значоклан 23 йэнг, ворошиловский стрэлок значоклан 24 йэнг, ПВХО значоклан 41 йэнг, ГСО значоклан 41 йэнг нормым сдатлэн. Посна допризывник стахановэц—Чапайкин. Токарэв, Загайнов 4 обороно значоклан нормым сдатлэныт. 1936-37 ий жапыштэ шушаш призывлан сайын йамдылалтмаш вэрч Оршанкэ районысо допризывник-влак дэнэ сорэвноватлэна,- манэш тудо.

Кызыт Ронго районышто шагал тунэмшэ 25 допризывникым туныктат Осоавиахим учэбнэ пункт гоч политик да войэннэ паша дэнэ чылажэ 97 йэнгым сай да отличнэ туныктэн лукмо. Туштo ГТО значоклан 65 йэнг, ворошиловский стрэлоклан 59 йэнг. ПВХО значоклан 36 йэнг, ГСО значоклан 110 допризывник нормым сдатлэн. Нунын коклаштэ Иванов, Оразайэв, Бирьуков, Корольов, Павловский 4 оборон значокан улыт. Райисполком нунылан 140 тэнгэ прэмийым пуэн.

Йуриныйсэ допризывниквлакат политик дэн войэннэ подготовко пашам ыштэныт. Тидэ районышто допризывник влак кокла гыч ворошиловский стрэлок значоклан 8 йэнг, ГТО значоклан (тэлэ сэзон дэнэ) 90 процэнт, ПВХО значоклан 95 процэнт. ГСО значоклан 100 процэнт нормым сдатлэныт.

Йэчэ дэнэ толшо допризывник-влак кужу корным толыныт гынат, куанышэ улыт.

М. Смирнов.

Йал озанлык кадр йамдылымэ пашаштэ ончыл вэрыш лэкшэ школ-влаклан прэмий

ВЛКСМ Рўдӧ Комитэт дэн ССР Ушэм Наркомзэм комбайнэр-бригадир, шофэр да трактор мэханик влак йамдылымэ школлаштэ кадр йамдылымэ планым сайын шуктышо тунэмшэ-влакын шинчымашыштым вӧлтымаштэ пўтынь ушэм школвлак сорэвнованьыштэ сэнгымашкэ лэкшэ-влаклан прэмийым ыштэныт.

Школ-влакым прэмироватлаш 30 прэмийым, тидэ школлаштэ пашам сайын ыштышэ пашэйэнг-влакым прэмироватлаш 70 прэмийым ойырымо.

Школлан пэрвой прэмий—30 тўжэм тэнгэ да кугыткан машинэ. Кокымшо вэч прэмий—автотрактор комбинэт оборудованьэ альэ тунэммэ пашалан да культур-йўлалан кучылташ 15 тўжэм тэнгэ окса Тылэч посна кумышто 10 прэмий да вылым шэ 14 прэмий ышталтын Школ влак сорэвнованьыштэ пэрвой вэр налшэ дирэктор, помполит, прэдподаватэль да инструктор-влакым индивидуальнэ прэмироватлаш 10 тўжэм тэнгэм, кокымшо вэрыш лэкшэ-влакым прэмироватлаш 5 тўжэм тэнгэм да кумышто вэр налшэ влакым прэмироватлаш 3 тўжэм тэнгэм ойырымо.

Школ сорэвнованьым сайын организоватлышэ область, край комсомол газэт, мландэ управлэньэ дэн комсомол комитэт-влакым прэмироватлаш прэмий 5 тўжэм гыч 10 тўжэм тэнгэ мартэ ышталтын. (ТАСС).

Кум азам ыштэн

Киров лўм колхозышто (Киров область, Арбат районо) колхозница Марина Ивановна Стародубцэва йолташ 7 февральыштэ кум азам ыштэн. Азажэ кумытынат эргэ улыт. Пэрвой шочшо азажын нэлытшэ 3 килограм, 2 шо азажын—2 килограмат 2 грам, 3 шо азажын—2 килограмат 600 грам. Йэштубайэв.

Музыкант—Анисимова Марйа

Кой Сола пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур р н) Анисимова Марйа тунэмэш. Тудо—музыкант. Балалайкэ, гитар да мандолин дэнэ могай кўлэш тугай мурым шокта.

— Мый музыкым пэш йӧратэм. Талэ музыкант лийаш шонэм,—манэш тудо.

Иванов В.

ФИЗКУЛЬТУР ПАША

РЭСПУБЛИКЫСЭ КОЛХОЗ СПАРТАКИАДЭ ЭРТЫШ

18-19 февраль кэчылаштэ Куйарэш рэспубликысэ йэчызэ-влак колхоз спартакиадэ эртыш. Спартакиадыштэ чылажэ 13 колхознэ командэ лийын. Командэ-влак район спартакиадэ годым пэрвой вэр налшэ 64 йэчызэ-влак дэнэ организоватлалтыныт.

Спартакиадыштэ ончыл вэрыш „У йал“ колхозын командыжэ (Торйал р-н) лэктын. Тидэ командэ чылажэ 9 очком налын кэртын.

Кокымшо дэн 3-шо вэрым, „Аврора“ колхоз командэ (Курык-Марий р-н) дэн „У йал“ колхоз командэ (Шэрнур р-н) налыныт. Нинэ командэ-влак 18 очко гыч налыныт.

Спартакиадыштэ посна йэчызэ-влак дэнэ сорэвноватлымэ годым 20 километр кужытышто пэрвой вэрым Йарадайкин („Челюскин“ колхоз гыч, Йэласово р-н), кокымшо вэрым „Аврора“ колхоз гыч Васькин (Курык Марий р-н) налыныт.

Ўдрамаш-влак коклаштэ пэрвой вэрым 10 километрыш коштмаштэ „Аврора“ колхоз гычак Бальдайэва, кокымшо вэрым „У йал“ колхоз гыч Соколова (Торйал р-н) налыныт.

Сорэвноватлымаштэ ончыл вэрыш лэкшэ-влакым прэмироватлымэ.

Йошкар армий кэчын сорэвнованьэ лийын

ПАРАНЬГА. Йошкар армийын 19 шэ идалыкшэ кэчын район рўдыштӧ йэчэ дэнэ ўчашымаш, лўймаш лийын. Йэчэ дэнэ ўчашымаштэ 36 йэнг влак кокла гыч пэрвой вэрым Йакимов Сапан нальэ. Тудо 10 километр коклам 50 минут жап кайэн. Йэчэ дэнэ коштмаштэ Хабибуллин, Ханафэйэв йолташмытат сай рэзультатым ончыктышт. Нинэ йолташ влакым обороно диплом значок да почот грамотэ дэнэ пӧлӧклымӧ.

Лўймаштэ пэрвой вэрым пэдучилищыштэ тунэмшэ Даминов Хасан йолташ лэктэ. Тудо 60 очко гыч 46 очком налын.

Н. Афанасьэва.

Пэрвой вэрым П. Васильэв нальэ

21 февральыштэ Шэрнур районышто лыжнэ сорэвнованьэ эртыш. Сорэвнованьыштэ колхоз дэн школа гыч чылажэ 11 командэ лийын.

Пӧрйэнг влак 10 километрыш, ўдрамаш-влак 3 километрыш коштын ўчашышт. Адак 5 километр кужытыш йоча командэ влак коштыч.

10 километрыш коштмаштэ пэрвой вэрыш П. К. Васильэв йолташ (пэдучилищэ) лэктэ. Тудо 49 минутат 6 сэкунд коштын. Кокымшо вэрым Кузнэцов (пэдучилищэ), 3-шо вэрым Вордэйэв (пэдучилищэ), 4-шэ вэрым Шаблатов („У йал“ колхоз) йолташмыт нальыч

3 километрыш коштмаштэ пэрвой вэрым Йэльсукова Нина (пэдучилищэ), 2-шо вэрым Козлова (Марий-Сола кыдалаш школ гыч) йолташ-влак лэктыч.

Йоча командыштэ тунэмшэ Н. Исаков йолташ лэктэ.

Ф. Димитрийэв.

БГТО значоклан нормым сдатлат

ТОРИАЛ. Тошто Торйал кыдалаш школышто тунэмшэ-влак 19 февральыштэ йэчэ дэнэ организованнэ коштыч. Тидэ коштмо годым 10 тунэмшэ БГТО значоклан нормым сдатлэн.

Шишкин.

* * *

ШЭРНУР. Кой-Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-влак чылажэ 18 йоча йэчэ дэнэ, 23 йоча противогаз дэнэ БГТО значоклан нормым здатлышт.

* * *

КОСОЛАПОВО. Марий-Пильэмарий пэдучилищыштэ 13 тунэмшэ йэчэ дэнэ нормым сдатлэн. Тидэ шот гыч 3 йэнгжэ ўдрамаш.

Г. С. Волков

Лотэрэй билэтым нальыч

КОСОЛАПОВО. Марий-Пильмарий пэдучилишыштэ тунэмшэ дэн туныктышо влак 800 тэнгэш Осоавиахимын 11 шэ лотэрэй билэтшым нальыч.

Г. С. Волков.

Чыла суртышто газэт

„Пэрвой май“ колхозышто (Шэрнур р-н) чылажэ 56 сурт уло Кызыт кажнэ сурт газэтым налын, лудын шога. Тидэ колхозыш чылажэ 72 экзэмпльар тўрлӧ газэт-журнал толэш.

И. Айарын

Тўр тўрлымӧ артэль

Памаш-солаш (Шэрнур район, Шўкшэр йал совэт) тўр тўрлымӧ артэль почылтын. Артэльыштэ 65 ўдыр тунэмэш. Артэль йанвар тылызаш паша программым 112 процэнт тэмэн. Тўр тўрлымаштэ ударница влакат улыт. Тэвэ Мамайэва Йэлэна дэн Мамайэва Овдакий йанварь тылызыштэ паша програмым 124 процэнт тэмэныт.

М. Йаныш.

Отв. рэдактор—
В. Т. ТИМОФЭЙЭВ.

Упол. Марлита № 29 Тираж 2154 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком оргэн. Савыктышэ „М. К.“